

תשמור ועשית כאשר נדרת לה' אלהיך נדבה". ויש לדייק בלשון הכתוב: נדבה? וכי קרבן נדבה הוא [שאין עליו חיוב אחריות] והרי בתחילת הפסוק נאמר שנדר הוא? [וחייב באחריות].

אלא, בא הכתוב ללמדנו, אם כמה שנדרת עשית, שחשבת בו לשמו כהלכתו — יהא בהקרבנו כהלכתו קיום הנדר שנדרת. ואם לאו, שחשבת בו מחשבת שלא לשמו — יהא אותו קרבן כשר וקרב בתורת נדבה, אך לא תצא בו ידי חובת נדרך.

וכיון שהוא קרב בתורת נדבה, ודאי שאין ב-ב להמשיך ולחשוב בו מחשבה שלא לשמו בשאר עבודותיו, וכי קרבן שהוא נדבה — מי שרי לשנויי בה? האם מותר לשנות בעבודותיו, והרי הפסוק אומר "אם זבח שלמים קרבנו", ולמידים מזה שצריך שתהיה הזביחה לשם שלמים.⁽⁷⁾

דאמר רבא: עולה ששינה בה כששחטה במחשבה שלא לשמה, שאינה עולה לבעלים לשם חובה, אסור להמשיך ולזרוק את דמה שלא לשמה!⁽⁶⁾

ואת טעם הדין הזה ניתן ללמוד בשני אופנים:

איבעית אימא — מסברא, ואיבעית אימא קרא — ישנו מקרא שמלמדנו!

ומבארת הגמרא איבעית אימא סברא: וכי משום דמשני בה ששינה כשחשב שלא לשמה באחת העבודות, האם כל הני עבודות נוספות לישינוי בה וניזיל? ימשיך לשנות בהם? והרי מנחה כשירה היא וחייב להשלים את עבודותיה במחשבת לשמה המחוייבת בה?!?

ואיבעית אימא קרא: דכתיב "מוצא שפתיך

עוד פסיעות שלא לשמה.

6. אף שאסור לשנות במנחה בעבודה נוספת שלא לשמה, דנו האחרונים האם כיון שממילא לא עלו לבעלים לשם חובה, יהא מותר לחשוב בה שלא לשם הבעלים.

וביאור הספק הוא, האם מחשבה לשם הבעלים זהו דין בקרבן עצמו, או שזה רק בכדי שיעלה לבעלים לחובתם, ומכיון שממילא לא עולה לחובתם, בגלל שחשב שלא לשמה, הרי יכול גם להמשיך ולחשוב שלא לשם בעלים. והחפץ חיים בליקוטי הלכות כתב שאסור לחשוב שלא לשם בעלים. וראה גם בחזון איש שדן בזה.

7. רש"י מפרש שהאיסור לשנות נלמד מהפסוק "אם זבח שלמים קרבנו", עד שתהא זביחה לשם

שלמים. ובשיטה מקובצת [אות א] כתב שהאיסור הוא מהפסוק "לא יחשב". ובכתבי הגר"ז מבאר, שמהפסוק של זבח שלמים שהביא רש"י, אנו לומדים שיש דין לעשות לשמה, ומהפסוק לא יחשב שהביא השיטה, ממנו נלמד שיש גם איסור לחשוב מחשבה שלא לשמה, וזהו גם ענין חידושו של רבא.

ובבית הלוי [א, ל, טו] כתב בדעת הרמב"ם, שעל הלאו של לא יחשב עוברים רק באופן שהוא מקלקל את הקדשים במחשבתו, אבל לא עוברים על הלאו במחשבה בלבד. וכאן כשבאים לאסור לחשוב פעם נוספת שלא לשמה, זה בוודאי לא מקלקל יותר בקרבן, ולכן לא כתב רש"י את הלאו של לא יחשב שאינו שייך ככהאי גוונא. וראה גם בכתבי הגר"ז.